

Zaaiuienrassen op de Noordelijke klei

KW 0307

Door: Henk Floot en Luuk Kok

Inleiding

Op de Noordelijke klei- en zavelgronden worden steeds meer uien geteeld. De eerste vraag die dan naar voren komt is: Wat zijn de beste rassen? Hoe is de vroegheid en wat zijn de opbrengsten.

Er zijn een aantal criteria waaraan een goede ui moet voldoen: De ui moet een mooi stro gele kleur hebben, een uniforme partij, een goede vorm, hard zijn met een dunne hals. Verder moet de ui goed bewaarbaar zijn.

De vroegheid van de uien is belangrijk in deze Noordelijke regio. Een maatstaf hiervoor is het aantal groeidagen. Dit is het aantal dagen tussen opkomst en dat 50 procent van het loof is gestreken.

In opdracht van HPA is op de proefboerderij Kollumerwaard een proefveld aangelegd met 21 rassen om de gebruikswaarde van een aantal rassen na te gaan. Dit proefveld sloot aan bij een demoveld dat samen met Agrifirm werd uitgevoerd.

Om een en ander aan de praktijk te tonen is naast de gebruikelijke excursies op de proefboerderij op 3 september een speciale opendag gehouden.

Algemene proefveldgegevens

gewas	zaaiuien	
zaaidatum	1 april 2003	
zaaiafstand	4 eenheden, 5 rijen op bedden	
voorvrucht	wintertarwe	
bodemanalyse	pH-KCl 7.4; CaCO ₃ 9.1; humus 2.2; afsl.20-26; lutum 15; Pw get 29; K-HCL 25; K-getal 22; MgO-NaCl 71; Mn 96	
N-min 0-30 cm	27 febr.	13 kg/ha
bemesting	20 maart	725 kg 7+14+28
	7 juli	200 kg kas
onkruidbestr.	22 april	4 l/ha Reglone + 1 Stomp 400 SC
	7 mei	0,5 Stomp+ 0,5 cipc
	16 mei	0,5 l/ha Pyramin + 0,5 CIPC
	29 mei	0,5 l/ha Stomp +0,5 CIPC
	7 juni	0,25 l/ha Actril + 0,25 Stomp
ziektebestr.	19 juni	1 l/ha Daconil + 0,4 Shirlan
	26 juli	1 l/ha Daconil + 0,4 Kenbyo
	7 juli	0,5 l/ha Shirlan
	14 juli	1 l/ha Daconil + 0,4 Kenbyo
	24 juli	0,5 l/ha Shirlan
	2 aug.	1 l/ha Daconil + 0,4 Kenbyo
zwadrooien	18 september	
oogst	19 september	

Aanleg en uitvoering

Na het ploegen op 12 februari is de grond met de rotorkoepel bewerkt. Op 20 maart is de bemesting gestrooid. Op 1 april zijn de uien gezaaid. De opkomst rond 28 april was goed. De stand was goed en regelmatig. Eind augustus begonnen de vroege uien te strijken. Door de hete dagen verliep dat vrij snel. Het aantal groeidagen is berekend tussen het moment van opkomst en het tijdstip waarop 50 procent van het loof is gestreken. Op 18 september is in het zwad gerooid. De zwad periode kende mooi zonnig weer. Op 19 september is 6 meter zwad in zakken gezet voor opbrengst en sortering bepaling. De uien zijn machinaal afgestaart en gesorteerd. Tevens is een monster in de bewaring gelegd voor hardheidbepaling en uitloop. Op 21 januari is de hardheid en de inwendige kieming bepaald. De hardheid is bepaald door bij 20 uien met een druk van 2,55 bar en stempel neer te drukken. De mate van indrukken is een maat voor de hardheid. Weinig indruk is een harde ui. Door 20 uien op $\frac{3}{4}$ van onder dwars door te snijden kan de kern beoordeeld worden. Is de kern geel dan is er inwendige kieming.

Resultaten

In tabel 1 zijn de resultaten van 2003 vermeld.

In tabel 2 zijn de kwaliteitsgegevens van hardheid en inwendige kieming vermeld. Hierbij zijn hoge relatieve getallen harde uien en veel kieming.

In tabel 3 is het overzicht van twee jaar gegeven in relatieve getallen voor opbrengst en hardheid.

Tabel 1: ras, aantal groeidagen, planten/m², opbrengst en sortering in kg/are en relatief, hardheid en kieming op 21-01-2004. Kollumerwaard 2003

ras	groei dagen	plant/ m ²	<40	40/60	60/70	>70	totaal kg/ha	relatie f	hardh eid	% kiem
T2095	98	71	48	352	56	7	463	80	88	7
Barito	104	48	11	238	238	61	548	94	85	22
Napoleon	104	86	37	446	136	15	634	109	106	10
Wellington	105	63	17	323	200	34	575	99	107	2
Tasco	105	63	20	322	171	37	550	95	89	35
Durito	105	67	25	378	191	25	620	107	91	12
Hyskin	105	73	21	379	196	39	635	109	102	2
Stamford	105	68	25	385	148	20	577	99	105	0
Canto	106	63	21	380	154	17	572	98	102	3
Summit	106	95	28	420	144	15	607	104	100	17
Hyfort	106	82	28	370	164	33	596	102	99	15
Arenal	106	82	29	331	166	30	557	96	101	2
Julia	107	56	12	204	203	68	488	84	100	2
Baldito	107	71	16	340	216	48	620	107	99	3
Hyfield	107	79	24	402	202	25	653	112	106	10
Drago	107	67	13	332	175	17	538	92	113	3
Hytech	107	86	29	428	154	17	628	108	105	2
BSG 180	108	72	23	356	207	45	630	108	106	3
BSG189	108	68	20	359	210	44	633	109	93	3
Profit	108	65	16	320	212	52	600	103	102	5
Friso	108	54	14	260	174	35	483	83	106	10
100=								581	3.7	
Isd	2	12	7	50	31	17	52	-		14

Tabel 2: ras, aantal groeidagen, planten/m², opbrengst in kg/are en relatief, hardheid en kieming op 21 januari en op 31 maart 2004. Kollumerwaard 2003

ras	groeidagen	plant/m ²	totaal kg/ha	relatief	hardheid	% kiem	hardheid	% kiem
					jan	jan	mrt	mrt
T2095	98	71	463	80	88	7	67	95
Barito	104	48	548	94	85	22	84	98
Napoleon	104	86	634	109	106	10	104	95
Wellington	105	63	575	99	107	2	112	75
Tasco	105	63	550	95	89	35	82	100
Durito	105	67	620	107	91	12	96	97
Hyskin	105	73	635	109	102	2	112	92
Stamford	105	68	577	99	105	0	109	80
Canto	106	63	572	98	102	3	112	87
Summit	106	95	607	104	100	17	99	92
Hyfort	106	82	596	102	99	15	94	100
Arenal	106	82	557	96	101	2	101	88
Julia	107	56	488	84	100	2	99	88
Baldito	107	71	620	107	99	3	100	87
Hyfield	107	79	653	112	106	10	103	93
Drago	107	67	538	92	113	3	113	83
Hytech	107	86	628	108	105	2	104	95
BSG 180	108	72	630	108	106	3	103	92
BSG189	108	68	633	109	93	3	98	75
Profit	108	65	600	103	102	5	102	90
Friso	108	54	483	83	106	10	107	90
100=				581	3.7		4.5	
Isd	2	12	52	-		14		11

De uien waren niet behandeld tegen kieming, vandaar de hoge percentages uitloop eind maart.

Tabel 3: ras, relatieve opbrengst in 2002 en 2003, relatieve hardheid oogst 2002 en 2003 in dec.2002 en april 2003 en hardheid 21 januari en op 31 maart 2004. Gemiddelde opbrengst en hardheid 2002/03. Kollumerwaard

ras	opbrengst	hardheid		opbrengst	hardheid		gem. opbr	gemiddelde hardheid	
		2002	dec02		apr 03	2003		jan 04	mrt 04
T2095	95	108	82	80	88	67	87.5	98	74.5
Barito	-	-	-	94	85	84	94		
Napoleon	113	102	99	109	106	104	111	104	101.5
Wellington	96	110	124	99	107	112	97.5	108.5	118
Tasco	89	98	95	95	89	82	92	93.5	88.5
Durito	109	115	100	107	91	96	108	103	98
Hyskin	99	-	-	109	102	112	104		
Stamford	111	100	94	99	105	109	105	102.5	101.5
Canto	-	-	-	98	102	112	98		
Summit	114	103	94	104	100	99	109	101.5	96.5
Hyfort	91	-	-	102	99	94	96.5		
Arenal	-	-	-	96	101	101	96		
Julia	83	109	117	84	100	99	83.5	104.5	108
Baldito	100	106	103	107	99	100	103.5	103.5	101.5
Hyfield	-	-	-	112	106	103	112		
Drago	87	107	124	92	113	113	89.5	110	118.5
Hytech	104	104	87	108	105	104	106	104.5	95.5
BSG 180	103	106	108	108	106	103	105.5	106	105.5
BSG189	-	-	-	109	93	98	109		
Profit	93	107	110	103	102	102	98	104.5	106
Friso	83	104	95	83	106	107	83	105	101
100=.ton	57,7			58,1			57,9		

Over de beide jaren wordt de hoogste kg opbrengst behaald door de rassen Hyfield en Napoleon gevolgd door Summit.

Het hardste ras voor vroege bewaring is Drago en Wellington. Voor de langere bewaring zijn dat ook Drago en Wellington, gevolgd door Julia en BSG180.

Rasbeschrijving

Barito: Royal Sluis

Een zeer vroeg ras van het Rijnsburger type dat niet gevoelig is voor schot. Door de goede schiettolerantie kan dit ras ook vroeg gezaaid worden. Een vroeg ras dat echter geen fusariumtolerantie bezit. Qua vroegheid gelijk aan de Takmark. Een mooie ronde uniforme ui die afluand afgeleverd moet worden. Bewaren kan maar voor een korte periode ongeveer tot half januari. Dit vroege ras kan ook op een hogere standdichtheid gezaaid worden om te vervroegen. Barito geeft een prachtige goudgele ui.

Friso: Nickerson Zwaan

Vroege Rijnsburger hybride, die geschikt is voor de vroege afluand levering en bewaring tot eind januari. Het is een grof groeiende, uniforme ui met groeikrachtig fijn blad, die vroeg kan worden gezaaid en op alle grondsoorten een goede opbrengst geeft. Goed wat betreft zijn hardheid maar dat zijn we de laatste jaren gewend van de Nickerson rassen.

Wellington: S&G

Is een vroeg te oogsten ras (ruim voor de Summit) met uitstekende bewaarbaarheid. Dit vroege ras heeft een mooie strogele kleur. Allround ras dat wil zeggen van de lichte tot op de zware grond. De bewaarbaarheid uit zich in een zeer goede huidvastheid, hoge hardheid, netto rendement na bewaring en spruitrust.

Staat dit jaar redelijk breed in de praktijk lijkt het goed te doen.

Julia: Hoza

Een ras dat qua vroegheid voor de Summit zit met een hoog drogestofgehalte.

Julia een ras dat geen hybride is maar een zaadvaste ui met dezelfde bewaarbaarheid als de Hoza. Dat wil zeggen de voor de lange bewaring. Op de luchtkoeling houdbaar tot half juni/juli. Een ras wat zeer hard is ook na de lange bewaring. Ras met een sterk wortel gestel en vitaal loof. Verder heeft de Julia een goede spruitrust.

Tasco: Nickerson Zwaan

Een vroeg ras van het Rijnsburger type, vroeger dan Summit. Een ras dat zowel op zware als ook op lichte grond geteeld kan worden. Een ras met bewaarbaarheid tot ongeveer maart. Een ras met een mooie ronde vorm en gele bronskleur. Harder dan zijn voorganger de Friso. Een ras wat makkelijk groeit dat wil zeggen makkelijk veel gewas maakt en een wasrijk gewas geeft. In Groningen teelt men dit vroege ras voor korte bewaring.

Summit: Groot & Slot

Een vroeg standaard ras dat bekend staat om zijn goede bewaarbaarheid.

Een ras dat een heel fijne nek heeft, met een hele mooie verhouding tussen bol en nek.

Wordt het meest geteeld op de wat groeikrachtiger gronden, zelf bij late zaai geeft dit ras een goede opbrengst. Een ras met een mooie strogele kleur. Een redelijke tot goede opbrengst.

Een ras dat een mooie ronde ui geeft die in de verwerking ook goed gewaardeerd wordt. Ook in de biologische teelt een van de betere rassen, maar ook een ras die het op de wat moeilijker bewortelbare gronden sneller op kan geven. Telen op gronden van 15 tot 30% afslibbaar.

Hyfort: Groot&Slot

Een betrekkelijk nieuw ras dat wat betreft zijn vroegheid gelijk is/iets later dan de Summit, maar met een wat sterker wortelgestel. Voor de gronden die vergelijkbaar zijn met Summit tot iets zwaarder geen extreem zware grond. Telen op gronden van 15 tot 50% afslibbaar. Normaal bemesten d.w.z. 120 kg N. Een ras met goede bewaarcapaciteit en dezelfde huidkwaliteit als een Summit. Wel is hij harder als Summit, zijn hardheid is vergelijkbaar met de Hyskin. Werd alleen geprimed geleverd. Komend jaar dus de keuze tussen geprimed en ongeprimed

Durito: Royal Sluis

Een vroeg ras dat één groeidag meer heeft dan de Summit. Durito heeft meer wortelgestel dan de Summit, is vergelijkbare in productie, is beter in hardheid ook voor de lange bewaring. Hardheid komt overeen met de Hyskin. Durito heeft een huidvastheid die overeen komt met Summit, maar kan door zijn sterker wortel gestel breder ingezet kan worden.

Tex 2095: Takii

Een nieuw ras waar men een Rijnburger ingekruist heeft zodat deze langer te bewaren is. Tex 2095 is het eerste korte bewaarras van Takii. In dit ras zijn de goede eigenschappen van vroege afluand uien gecombineerd met bewaar-mogelijkheden. De hoeveelheid huiden is in vergelijking met een Rijnsburger echter gering. De vroegheid van een tex2095 is te vergelijken met een Bonus. Is een aantal dagen later dan de TAKMARK.

Profit: Advanta seeds

Een vroeg ras dat wat betreft zijn groeidagen er twee dagen langer over doet dan de Summit, Wat betreft zijn bewaarrendement zit Profit bij de allerhoogste. Een ras dat gezien zijn hardheid overeenkomt met de Hyskin. Profit kan het best geteeld worden op zware grond vanaf 25 % en kan lang bewaard worden. Wat zijn vorm betreft een van de rondste uien.

Stamford: S&G Seeds

De uniformiteit is heel goed en de vorm en nekdikte van de ui zijn goed. De vroegrijpheid ligt op het gemiddelde en de opbrengst ligt iets onder het gemiddelde. De huidvastheid, het percentage leverbaar en de hardheid liggen rond het gemiddelde. De kiemrust is zeer goed. Een middelvroeg ras met een hoge opbrengst. Dit ras komt het best tot zijn recht op gronden vanaf 18% afslibbaar. Een ui met een hoog bewaarrendement. Wat betreft groeidagen (124) kan deze nog in het Groningse geteeld worden. Stamford heeft een spruitrust die ongekend goed is en wordt daarom ook voor de biologische teelt veel gebruikt.

Hyfield: Groot&Slot

Een ras dat al wat jaren op de markt is en zich terdege bewezen heeft geeft. Heeft een goede productie en is goed tot zeer goed te bewaren, wel een ras dat wat rustig bemest moet worden daar hij anders wel eens te veel loof wil maken. Geeft een mooi gele ui. Een ras dat je op alle gronden van 15 tot 50% afslibbaar kunt telen. Niet telen op hele lichte grond, dit komt zijn hardheid niet ten goede.

Hybelle: Groot&Slot

Hybelle= BGS 180. Een nieuw ras met een mooie goudgele ui die ronder van vorm is dan de Hyskin. Op gronden van 15 tot 40 % afslibbaar. Mag iets ruimer in de bemesting. Kan in de vroege tot de late zaai toegepast worden en is geschikt is voor de lange bewaring.

Hyskin: Groot&Slot

Ongeveer hetzelfde aantal groeidagen als de Hyfield. Een ras dat tot het grootste ras van Nederland gerekend mag worden door zijn grote betrouwbaarheid. Een ras dat een redelijke opbrengst geeft, en tot een van de beste bewaar rassen gerekend mag worden. Een ras dat na bewaring ook altijd een mooie kleur geeft en dat combineert met een goede hardheid. Dit ras met 125 groeidagen is een van de laatste rassen die in het Groningse geteeld kan worden. Normale bemesting maar mag een ietsjes meer hebben zonder dat dit tot kwaliteitsverlies leidt. Te telen op gronden van 15 tot 50% afslibbaar. Kan vanaf de vroege zaai tot de late zaai gebruikt worden. Ook geschikt voor de biologische teelt.

Hytech: Groot&Slot

Vitaal, opgericht opgaand loof vormt zijn handelsmerk. Het gewas blijft lang gezond en groen. Gelijkmatig strijkend. Grote opbrengst van uniforme, hoogronde ui, die goudgeel van kleur is. Een ijzersterke ui voor de lange bewaring. De ui heeft een iets dikkere nek en de vorm is iets hoogronde. De vroegheid is gemiddeld en de productie ligt boven het gemiddelde. De huidvastheid is goed, de hardheid matig. Wat minder meeldauw gevoelig. Vervanger voor Hygro en de Hyton. Kan geteeld worden van 15 tot 40 % afslibbaar. Bemesting als normaal. Kan ook in de biologische teelt gebruikt worden.

Baldito: Royal Sluis

Een nieuw ras voor de lange bewaring. Zit wat betreft zijn vroegheid in de Hyskin periode. Is goed wat betreft zijn huidvastheid. Toont erg mooi na lange bewaring. Een ui die wat ronder is dan de Hyskin. Is een ras dat in de veld periode een erg gezond gewas geeft is slechts weinig gevoelig voor gele punten. Ook is dit ras sterk tegen meeldauw. Sterk veldgewas.

Canto: Nickerson Zwaan

Een nieuw groeikrchtig ras, vergelijkbaar met de Nerato, met een mooi opgericht gezond gewas. Sterke bronskleurige ui. Goede spruitrust en lang bewaarbaar. Commerciële introductie 2004.

Arenal: Advanta

Een nieuw ras van Advanta die wat vroegheid te vergelijken valt met de Hyskin. In vergelijking met de Profit heeft deze een heel mooie dunne nek. Arenal een ras dat geschikt is voor de lange bewaring. De hardheid is goed. Kan geteeld worden op gronden van 15 tot 45 % afslibbaar. Makkelijke sterke groeier. Vorig jaar verkozen tot de mooiste ui. Geeft een mooie kwaliteit ui.

Napoleon: S&G Seeds

Napoleon= SG 8282 is een middelvroeg ras (120 dagen) dat een mooie ronde strogele ui geeft. Zit wat vroegheid tussen de Wellington en de Sunskin in. Groeikrchtig gewas, met een sterk ontwikkeld wortelgestel, kan dus goed op de zwaardere gronden. Spruitrust als Wellington dus heel erg goed. Komend jaar proefzaad beschikbaar.

Hyline: Bejo Groot & Slot

Hyline=BGS 189 is nieuw ras met een goede productie van mooie ronde gele uien. Allround type dat op de meeste grondsoorten geteeld kan worden. Iets vroeger dan de Hyskin

Drago: Nickerson Zwaan

Middenvroege Rijnsburger hybride, redelijk productief van aard en met een zeer sterke huid. Deze mooie ronde bronskleurige ui is zeer geschikt voor de lange bewaring. Een ui die door zijn hardheid nog laat een kwaliteitsproduct geeft. Een ras dat een wat zwaardere nek heeft en het daardoor niet zo gauw opgeeft op de wat zwaardere grondsoorten. Drago heeft wat meer groeivermogen dan de Bravo en behoort tot de hardste uien van de rassenlijst.